ప్రియదత్త - 08-09-2004

ఆంత్ర బంధం

నాలుగు రోజులు పనిమీద పొరుగూరు వెళ్ళి తిరిగివచ్చిన భర్త రాఘవకి, జానకి చాలా ముభావంగా స్వాగతం పలికింది. కళ్ళల్లో మెరుపు లేదు. పెదవులపై నవ్వు లేదు. మళ్ళీ తల్లి ఏవో మాటలని ఉంటుందని అనుకున్నాడు. వెంటనే ఆరా తీస్తే ప్రయోజనముండదని, రాత్రి అయ్యే వరకూ వేచి ఉండి నెమ్మదిగా అడిగాడు "మళ్ళీ అమ్మకాని ఏమైనా అందా?"

"ఎదుటి వారి మనసెంతగా గాయపడ్తుందన్న ఆలోచనైనా లేకుండా మాట్లాడడం మీ అమ్మగారికి మరీ ఎక్కువైపోయింది. మాతృత్వం పొందని స్త్రీని గొడ్రాలు అని ఎత్తి పొడిచే సమాజానికి – సమాజంలో సగభాగమైన స్త్రీకీ ఓ హృదయమూ, ఓ జీవితమూ అనేవి ఉంటాయన్న ఇంగిత మెందుకుండదో నా కర్థం కాదు. హృదయం గాయపడితే అది జీవితం మీద ఎటువంటి ప్రభావాన్ని చూపెడుతుందో వాళ్ళు గ్రహించరు. అరడజను మంది సంతానాన్ని కన్న మీ అమ్మగారికి నిత్యచాకిరీ తప్ప, జీవితంలో లభించిందేమిటో నా కర్థం కావటంలేదు!" – జానకి మాటల్లో ఉక్రోషం వ్యక్తమైంది.

"కొంపదీసి ఈ మాటలు మా అమ్మతో అనలేదు కదా?" రాఘవ కాస్త ఆందోళనగా అడిగాడు.

"అనడానికి ధైర్యం లేక కాదు కానీ, సంస్కారమనేది అడ్డొచ్చి ఎప్పటికప్పుడు నా హృదయానికి తగిలే గాయాల్నీ, కలిగే ఉద్రేకాల్నీ మౌనంగా భరిస్తూనే ఉన్నాను", అంది జానకి నిర్లిప్తంగా.

"నాకు మరో వివాహం చేసే ఉద్దేశంతో విడాకుల ప్రసక్తి కాని తీసుకు వచ్చిందా? అమ్మ

సూటిపోటి మాటలు భరించలేక ఒకవేళ నువ్వే ఆ నిర్ణయానికి కనక వస్తే చెప్పు. వెంటనే నీ జీవితం నుంచి తప్పుకొంటాను" - రాఘవ కాస్త చిలిపితనం మేళవించి అన్నాడు.

"మనిద్దరికీ సంతాన భాగ్యం కలగక పోయినా సంసారసుఖం పుష్కలంగా లభిస్తోంది. ఆ సుఖాన్నిచ్చే భర్తని వదులుకొనేటంత మూర్ఖురాలిని కాను. సంతానానికి కొదవలేకపోయినా సంసార సుఖం లభించని స్త్రీలు ఆలోచించవలసిన విషయాలు - విడాకులు లేక వివాహేతర సంబంధాలు" - జానకి చాలా సూటిగా సమాధానమిచ్చింది.

రాఘవ ఒక్క క్షణం బిత్తరపోయాడు. అయినా ఆమె మాటల్లో తనకో ప్రశంసాపత్రముందని గ్రహించాడు. "అమ్మయ్య బ్రతికించావు" అన్నాడు హాయిగా నవ్వుతూ.

"కానీ ఉన్న దౌర్భాగ్యమేమిటంటే, స్త్రీకి మాతృత్వాన్ని ప్రసాదించిన వాడే పురుషుడిగా గుర్తింపబడుతున్నాడు. మరో దారుణమేమిటంటే దంపతులకి సంతానం కలగకపోతే ముందుగా అత్తమామలు శంకించేదీ, వేలెత్తి చూపించేది కోడలినే. కొడుకుల మీద ఈగ వాలనివ్వరు" అంది జానకి రోషంగా.

"పునరోత్పత్తిపై సంపూర్ణమైన అవగాహనలేని మన తల్లిదండ్రులు భగవద్దత్తమంటూ ప్రకృతి అడ్డుకొనే వరకూ వాళ్ళు కనగలిగినంత సంతానాన్ని కన్నారు. వచ్చిన, నచ్చిన రీతుల్లో వారి శక్త్యానుసారమూ కన్న సంతానాన్ని పెంచి పెద్దచేశారు. పిల్లలుండడం అనే విషయంలో వారు వారి తరం ఆలోచనలకు బంధితులైన కారణంగా, నువ్వన్నట్టు కోడలిపై ప్రత్యేకంగా అస్త్రాలు సంధించక మానరు. అందుకని వారన్న మాటలకు తీవ్రంగా స్పందించి బుర్ర పాడుచేసుకోకు. ఇక ప్రస్తుతానికి వస్తే 'పిల్లలుండడం తప్పనిసరా?' అని ఆలోచించుకోవలసింది మనం కానీ, వాళ్ళు కాదు. పురుషుడు తండ్రి కావాలని ఆశించడంలోనూ, స్త్రీ మాతృత్వాన్ని కోరుకోవడంలోనూ గల అంతరాలూ, స్థాయి భేదాలు నా ఊహకందనివిగాని, ముందు నీ అభిప్రాయమేమిటో చెప్పు. నీకు తల్లి కావాలని ఉందా లేక తల్లిగా మారాలని ఉందా?" - ఈ సమస్యకేదో పరిష్కారం చూపించకపోతే జానకి మనఃస్థిమితాన్ని కోల్పోక తప్పదని ఊహించగలిగిన రాఘవ, మాటలు నాన్చకుండా స్పష్టంగా అన్నాడు.

"అంటే మీరు చెప్పిన ఆ రెండు మార్గాల్లోనూ తేడా ఉందా?" జానకి కాస్త విస్తుపోతూ అడిగింది.

"మొదటిది కావాలంటే ఏ సంతానసాఫల్య కేంద్రానికో పరుగెడదాం. రెండోది జరగాలంటే ఎవరినైనా దత్తత తీసుకోవడం క్షణంలో పని. నిర్ణయం నీది" అన్నాడు రాఘవ జానకి కళ్ళలోకి చూస్తూ.

జానకి అతని చూపుల్నించి తప్పించుకోవడానికి రెప్పలు మూసుకొని ఆలోచనలో పడింది. కని పెంచే ప్రేమలోనూ, ఆదరించి పెంచే ప్రేమలోనూ అంతరాలుంటాయా? అసలు మాతృత్వమనే శృంఖలాల్ని స్త్రీకి ప్రథమంగా ప్రకృతీ. అటుపైన సమాజమూ ఎందుకు ప్రసాదించినట్లు? సవతి సంతానం మీద చిన్న చూపులు చూపించిన స్త్రీల ప్రవర్తన గురించి

అలనాటి ధ్రువోపాఖ్యానంలోనూ చదివింది. ఈనాటి పుస్తకాల్లోనూ చదివింది. చలనచిత్రాల్లోనూ చూసింది. తనకు తెలిసిన కొన్ని కుటుంబాల్లోనూ చూసింది. ప్రస్తుత సమస్య సవతి సంతానం కాకపోయినా, తను జన్మనివ్వని సంతానంపై స్త్రీ మమకారం ఎలా ఉంటుంది? వాస్తవంగానా? కృతకంగానా?

దత్తత తీసుకున్న శిశువులు పెరిగి పెద్దవారయి ఆ సత్యాన్ని తెలుసుకున్న తర్వాత వారికి పెంపుడు తల్లిదండ్రులపై ఎటువంటి అభిప్రాయం ఏర్పడుతుంది? వాళ్ళ ప్రవర్తనలో మార్పు వస్తుందా? జన్మనిచ్చిన తల్లిదండ్రుల కోసం అన్వేషణ మొదలయ్యే అవకాశమూ ఉంటుంది, నిరంతర కృతజ్ఞతా భావంతో ఆత్మన్యూనతతో పెరిగే అవకాశమూ ఉంటుంది. జ్ఞానమొచ్చిన పిల్లల్ని దత్తు తీసుకుంటే, అవతలి వాళ్ళు ఏ అవసరం కోసం దత్తత నిచ్చినా. దత్తత కొచ్చిన పిల్లలు కన్నవారిని విస్మరించి తమ ప్రేమానురాగాలకి బంధితులై ఉంటారని ఎక్కడుంది? అన్నీ ప్రశ్నలే!

ఒక వేళ దత్తత తీసుకుంటే అనాథశరణాలయం నుంచా? లేక జ్ఞాతి, బంధువర్గంలోంచా? ఈ రెండో అంశం ఆలోచనకి రాగానే జానకి ఆందోళనకి గురైంది. ఆమె ముఖకవళికల్ని గమనిస్తున్న రాఘవ లాలనగా అడిగాడు– "ఏదో భయం నీలో చోటుచేసుకుందను కుంటాను?"

"దత్తత గురించి ఆలోచిస్తున్నాను కానీ...?" జానకి అర్ధాంతరంగా ఆపివేసింది.

రాఘవ సాలోచనగా అన్నాడు –"నీ భయం అర్థమవుతూనే ఉంది. మా తమ్ముడి కిద్దరు పిల్లలు. మరదలు మళ్ళీ గర్భంతో ఉంది. మా చెల్లాయికి కూతురు, ఇద్దరు కొడుకులు, రెండో వాడికి ఇంకా ఆరో నెల నిండలేదు. అందరి కంటే పెద్దక్కయ్య అప్పుడే ఇద్దరు మనవలకి అమ్మమ్మయిపోయింది. ఇంకా..."

"మరి నా చెల్లెలు ఆర్థిక పరిస్థితి బావుండ లేదు. చదివిన చదువుల్ని అటక ఎక్కించేసి, చేస్తున్న ఉద్యోగానికి తిలోదకాలిచ్చి, చేయలేని వ్యవసాయంతోనూ, కలిసిరాని వ్యాపారంతోనూ కుస్తీలు పట్టి, ఉన్నదంతా ఊడ్చుకుపోగా గోళ్ళు గిల్లుకుంటూ కూర్చున్నాడు దాని భర్త. దానికిప్పుడు ముగ్గురు పిల్లలు. ఆఖరిదాని వయసిప్పుడు మూడు నెలలు. మరి...?" జానకి భర్త కళ్ళలోకి చూస్తూ అంది.

"అర్థమైంది జానకీ! దత్తత అన్న ప్రసక్తి వస్తే 'ఎవరూ?' అన్న ప్రశ్న తలెత్తుతుంది. మన ఇష్టాయిష్టాలతో ప్రమేయం లేకుండా అనేకమైన అపార్థాలూ, కుటుంబ కలహాలూ చెలరేగే అవకాశం చాలా ఉంది. పోనీకదా అని ఏ అనాథ శిశువు వైపో మొగ్గు చూపితే అందరూ ఏకమై దండెత్తుతారు. కాస్త ఓర్పుతో, నేర్పుతో ప్రస్తుతానికి మా అమ్మతో సర్దుకుపో" అన్నాడు రాఘవ.

"మీ అమ్మగారు మీ మీదా, నా మీదా అధికారం చెలాయించడంలోనూ, ఆవిడ మనసును నొప్పించే తిరుగు సమాధానం ఇవ్వకుండా నా గొంతు నొక్కడానికి మీరు చేస్తున్న ప్రయత్నంలోనూ మాతృత్వమనే అంశమే ప్రధానంగా గోచరిస్తోంది. సంపాదించిన ఆస్తుల్నివ్వడం కోసం లేదా

వంశ గౌరవం కాపాడడం కోసం, చేసిన రుణాల్ని తీర్చడం కోసం, చివరిగా తల కింద కొరివి పెట్టడానికీ మన రక్తం పంచుకొని పుట్టే సంతానమే ఉండాలన్న ఓ స్వార్థం కూడా దంపతుల్నీ, సమాజాన్నీ కూడా నిర్దేశిస్తుందనుకొంటాను. మాతృత్వం పొందనిదే స్త్రీ జీవితం పరిపూర్ణం కాదన్న ప్రచారం కూడా ఈ అంశంలోంచే ఉద్భవించిందనుకుంటాను" - జానకి తన ఆలోచనలను రాఘవ ముందు మాటల రూపంలో ఉంచింది.

ఇంత నిస్సంకోచంగా, తర్కబద్ధంగా మాట్లాడగలిగే జానకి తన తల్లికి ఎదురు చెప్పక, సంస్కారమంటూ మౌనంగా ఉండిపోవడం రాఘవకి అర్థంకాని విషయమే అయింది.

"సమాజం అంటూ ఆ నెపాన్ని నెట్టివేయడానికి ప్రయత్నించకు. ఆ సమాజం కూడా మనలాంటి దంపతుల సమూహమే. అందుకని సమాజం అలా అనుకోవడంలో అసహజమేమీ లేదుగా?" రాఘవ నవ్వుతూ ప్రశ్నించాడు.

"లేదనే అనుకుంటాను" జానకి నెమ్మదిగా అంది.

"అయితే సిద్ధంగా ఉండు. రేపు ఆఫీసుకి సెలవు. సంతానసాఫల్య కేంద్రాన్ని దర్శించుకుందాం" అన్నాడు రాఘవ, జానకి సమాధానాన్ని ఆమె అభిప్రాయంగా, అంగీకారంగా తీసుకుంటూ.

'అలాగే' అన్నట్టుగా జానకి మౌనంగా తల ఊపింది.

❁ ❁ ❁

రాఘవ దంపతులు సంతానసాఫల్య కేంద్రాన్ని పలుమార్లు దర్శించారు. ఎన్నో పరీక్షలు చేయించుకున్నారు. ఎన్నో ప్రయత్నాలు జరిగిన తర్వాత, ఎంతో ధనం ఖర్చయిన తర్వాత ఓ శుభముహూర్తాన జానకి భళ్ళున వాంతి చేసుకుంది. అటుపై రాఘవ తల్లి జానకిని నడుం వంచనివ్వలేదు. కాలు కింద పెట్టనివ్వలేదు.

అత్తగారి ప్రవర్తన జానకికి ఓ పట్టాన అర్థం కాలేదు. ఆవిడకి ఇతర సంతానం ద్వారా మనవలకీ, మనవరాళ్ళకీ కొదవలేదు. భర్త వంశం కొనసాగదన్న భయం లేదు. అయినా ఈ కొడుకూ తండ్రి కావాలని తపన పడింది. తను గర్భం దాల్చడంతో ఆవిడ కళ్ళలో కనబడిన ఆనందం అనిర్వచనీయం.

గర్భం దాల్చిన ధైర్యంతో, ఆవిడ చూపిస్తున్న గారాబంతో చొరవ తీసుకొని ఓ రోజు అత్తగారితో ఈ విషయమై ప్రస్తావించింది జానకి.

"స్త్రీ పురుషుల వైవాహిక జీవితానికి సంతానమనేది ఓ రక్షణ. రాఘవ నాకు కొడుకే కావచ్చు. నీకు మొగుడే కావచ్చు. కానీ వాడు పురుషుడు. పురుషుడు బలాదూరుగా తిరగకుండా ఉండాలంటే వివాహమెంత అవసరమో, తద్వారా సంతానమూ అవసరమే. మనం కని పెంచిన సంతానం మనల్ని వృద్ధాప్యంలో ఆదుకుంటుంది" - ఆవిడ వెలిబుచ్చిన ఈ దృక్పథమూ సబబుగానే ఉందనిపించింది జానకికి.

ఏడో నెల రాగానే రాఘవ తల్లి, జానకిని నిలువెల్లా ముస్తాబుతో నింపి ఘనంగా సీమంతం

జరిపించింది. ఆ రోజు రాత్రి జానకి రాఘవతో అంది– "బుజ్జిగాడో, బుజ్జి పాపో తెలియదు కానీ కడుపులో తన్నులు తగులుతున్నాయి"

"బాధగా ఉన్నాయా?" రాఘవ ఆతృతగా అడిగాడు.

"లేదు, తియ్యగా ఉన్నాయి" అంది జానకి మత్తుగా.

జానకి మాటల్లోని మాతృత్వపు మమకారాన్ని గుర్తించిన రాఘవ తృప్తిగా నవ్వాడు.

❁ ❁ ❁

దట్టంగా ఆవరించిన పొగమంచు వెనుక అస్తమిస్తోన్న సూర్యుడు తెరచాటు దీపంలా ఉన్నాడు. మెలికలు తిరిగిన ఏటిలో తడారిన ఇసుక ఆ పొగమంచుతో దాహం తీర్చుకునే ప్రయత్నం చేస్తోంది. చెట్ల నుంచి రాలిన ఎండుటాకులు పచ్చదనాన్ని తిరిగి పొందాలనే తాపత్రయంతో గలగలలు మాని మంచులో తడుస్తున్నాయి. నిద్రగన్నేరు చెట్టు కింద సిమెంటు బెంచీ మీద కూర్చున్న రాఘవ పక్కనే ఉన్న జానకితో అన్నాడు.

"లే జానకీ! ఆలశ్యమైతే మన గురించి కంగారు పడతారు."

భారమైన హృదయంతో జానకి లేచింది. జానకి మనసు చదవగల రాఘవ ఆమె భుజం మీద చేయి వేసి దగ్గరగా తీసుకొని అన్నాడు.

"సంతానం లేని పక్షంలో శక్త్యానుసారమూ చేసే పుత్రకామేష్టి యాగాలూ, అశ్వత్థ వృక్ష ప్రదక్షిణలూ, ముక్కోటి దేవతలకు మొక్కుబడులూ, బాబాల ఆశీర్వచనాలూ వగైరా వగైరాలన్నీ ఫలితాన్నివ్వకపోతే ఆఖరి మార్గంగా, దత్తత అనే సామాజిక ప్రక్రియ అనాదిగా కాలంతో బాటు నడుస్తూ వచ్చింది. పేగు పంచుకొని పుట్టినవాళ్ళే మనని ఉద్ధరిస్తారని, ఉద్ధరించాలని భావించడం కూడా అనాదిగా వస్తున్నదే.

"ఈ భావనకు నీరు పోసి పెంచదానికి వైద్యవిజ్ఞానం ముందడుగు వెయ్యడంతో, సంతానసాఫల్య కేంద్రాలు దేశంలో అనేకం వెలిశాయి. అయితే సమాజపు రూపురేఖలు మారడంలో శాస్త్ర సాంకేతిక విజ్ఞానాలు ఎంతటి ముఖ్యమైన పాత్రని వహిస్తున్నాయో, మారుతున్న మానవ సంబంధాలు అంతకంటే ప్రముఖ పాత్రని వహిస్తున్నాయి. తరాల మధ్య బాంధవ్యాల నిర్వచనాలు మారడంతో, జీవితాన్ని ఇతరకోణాలలోంచి చూడ్డం మనం అలవాటు చేసుకోవాలి.

"బ్రతుకుతెరువు కోసం, సుఖజీవనం కోసం పుస్తె కట్టిన భార్యని వెంటబెట్టుకొని సుదూర తీరాలకు గంపెడంత ఆశతో పరుగులు తీశాడు. జన్మనిచ్చిన అధికారంతో వారి జీవన గమ్యాలకీ, ఎన్నుకున్న మార్గాలకీ అక్రమమైతే తప్ప మనం అడ్డుతగల కూడదు. పేగు పంచుకొని పుట్టిన వారసుడికే పేగు బంధం తెంచుకొని పోయే అధికారమూ ఉంటుంది. ఇందాక చెప్పినట్టుగా మారుతున్న సమాజంలో మాతృ ప్రేమకీ, మాతృభక్తికీ కూడా నిర్వచనాలు మార్చుకోక తప్పదు."

దూరంగా ఆశ్రమంలోని దీపం మంచు పొరల్లోంచి కాంతిని విహీనంగా, లీలగా కనిపిస్తోంది. మంచుతెరల్ని చీల్చుకుంటూ ఇద్దరూ అటువైపు అడుగులు వేయసాగారు. ఆశ్రమం దగ్గరౌతున్నకొద్దీ దీప కాంతి పెరగసాగింది. ❁